

## Klorhexidin

Klorhexidin är ett antiseptikum (bakteriedödande medel) med mycket god effekt mot grampositiva bakterier (till exempel stafylokocker, streptokocker) och god effekt mot gramnegativa bakterier (till exempel *E. coli*, *Pseudomonas*). Klorhexidin har både en snabb och en kvardröjande antibakteriell effekt. Vid upprepad användning fås även en ackumulerad effekt. Det är framför allt den ackumulerade och kvardröjande effekten man utnyttjar vid preoperativ helkroppsdessinfektion med klorhexidintvål, i syfte att förebygga postoperativ sårinfektion.

Principen med ”dubbeldusch” bygger på att man vid första intvålningen bortförskaffar äldre epitelceller och att klorhexidinet vid andra intvålningen binds vid yngre längre kvarsittande epitelceller. Effekten av klorhexidin kan reduceras av vanlig tvål, schampo, hårbalsam och hudlotion. Dessa produkter ska därför inte användas i samband med preoperativ helkroppsdessinfektion.

Klorhexidin har ingen känd resistensutveckling, överkänslighet är sällsynt och toxiciteten låg. Undvik dock att få in klorhexidin i mellanörat då det kan orsaka skador på nervvävnad vid en eventuell perforerad trumhinna. Vid misstanke om skadad/perforerad trumhinna; använd till exempel fetvadd i örat. Klorhexidin ska inte heller komma i direktkontakt med hjärnhinnor, leder eller sensorer.

Klorhexidintvål finns som Hibiscrub<sup>®</sup> tvållösning (4 %) och DesCutan<sup>®</sup> svamp 40 mg/ml (4 %).

## Överkänslighet mot klorhexidin

Vid konstaterad överkänslighet/allergi mot klorhexidin ska detta dokumenteras i patientens journal på samma sätt som vid läkemedelsallergi. Observera att man vid klorhexidinallergi inte kan använda några produkter som innehåller klorhexidin, t ex Instillagel, Descutan svamp, Hibiscrub tvållösning, klorhexidinsprit eller klorhexidinlösningar.

### Preoperativ hudförberedelse vid konstaterad klorhexidinöverkänslighet/allergi

- Patienten utför en vanlig dusch med syfte att bli synligt ren, detta utförs helst kvällen innan operationen för att undvika avlossning av bakteriebärande hudflagor på operationsavdelningen. Efter dusch ska patienten ha rena kläder och renbäddad säng.
- Huddessinfektion på operation utförs med 70 % alkohol t ex M-sprit eller U-sprit. Då alkohol utan klorhexidintillsats används uteblir den långtidseffekt som uppnås med klorhexidin.

## Källförteckning

- 1 S Seeberg, A Lindberg, B R Bergman. Preoperative shower bath with 4 % chlorhexidine detergent solution: Reduction of *Staphylococcus aureus* in skin carriers and practical application. In: H Maibach, R Aly eds. *Skin Microbiology: Relevance to Clinical Infection*, New York Springer-Verlag 86-91, 1987. Chapter 11, based on the San Francisco Symp 1979.
- 2 Å Brandberg, I Andersson. Preoperative whole body disinfection by shower bath with chlorhexidine soap: Effect on transmission of bacteria from skin flora. *Skin Microbiology: Relevance to Clinical Infection*, New York Springer-Verlag 92-96, 1987. Chapter 12, based on the San Francisco Symp 1979.
- 3 Å Brandberg, J Holm, J Hammersten, T Scherstén. Post-operative wound infections in vascular surgery – effect on preoperative whole body disinfection by shower bath with chlorhexidine soap. In: *Problems in the Control of Hospital Infection: Royal Society of Medicine: International Congress and Symposium*. Series No. 23;71-5. London Academic Press/Royal Society of Medicine 1979.
- 4 O Wihlborg. The effect of washing with chlorhexidine soap on wound infection rate in general surgery. A controlled clinical study. *Ann Chir Gynaecol*; 76:263-5, 1987.
- 5 Å Brandberg. Preoperative whole body disinfection (viewpoint Sweden). *J Chemother*. 1989 Apr;1 Suppl 1:19-24.
- 6 FASS. LIF, Läkemedelsindustriföreningen 2006.
- 7 Att förebygga vårdrelaterade infektioner. Ett kunskapsunderlag. Kapitel om desinfektion av hud och slemhinnor. Socialstyrelsen 2006